

Minnesanteckningar Politiskt Forum Skagerrak,

4 november 2022, Quality hotell, Fredrikstad

Inledning & välkomna

Ordföranden öppnar mötet och alla presenterar sig.

1. Bakgrund och introduktion till Politiskt Forum Skagerrak

Jessica föredrog kort bakgrunden till forumet.

2. Presentationsrunda och kort orientering av nuläget i de tre regionerna information från politikerna och Länsstyrelsen

Vestfold og Telemark - Vi är i uppstartssatsning på blå näringar. Vi ser stor potential, men vi vet för lite ännu om vad som är den bästa vinkeln för oss. Mulighetsundersökelse är beställd, som även Østfold har gjort.

Västra Götalandsregionen - extra viktigt efter covid. Klimatomställningen gör att vi behöver hitta lösningar och havets resurser är en viktig del i att hitta lösningar. 50 % av svenska fisket finns i VG, intressanta utvecklingstendenser kring vattenbruk, tagit hjälp av SWEMARC (ett center för vattenbruksforskning på Göteborgs universitet). Intressanta utvecklingstendenser runt näringsverksamhet. Nya näringar alger, tång eller skaldjur. Småskaliga och behöver lite hjälp på traven. Samarbetet har gett framgångar. Det finns signaler om att vissa företag blir större. Förfrågan börjar komma/efterfrågan från restauranger och hotell. Storleksrationalisering inom fisket. Stort engagemang och driv för att kunna växla upp dessa små företag. Förhoppning som vi har haft under många år, ex etablering laxodling Sotenäs. Vi måste upp i den typen av volymer för att kunna försörja världen. Hur kan havets resurser bidra till en så stora volymer av matproduktion att vi kan bli självförsörjande. Osäkerhet i vår omvärld påverkar hur vi ska hitta lokal och regional livsmedelsförsörjning. Det kommer behövas en argumentation om varför vi avsätter tid och resurser och resultat. Tack till alla er som lagt ner tid och kraft på detta. Roligt att vara igång med detta forum.

Viken – Fylkesrådet en vidare satsning på bioekonomi. Uppe för behandling på Fylkestinget 15. september och det var mycket positiv drive för att satsa. Vi ska ta initiativ till nya satsningar. Utveckla partnerskap och identifiera finansieringsmöjligheter. Möjlighetskartläggning ute på anbud för de övriga 6 kommunerna, den ska följas med en blå översiktskart som visar på möjligheter. Vi trenger extra resurser. Marin bioekonomi inkluderar marin näringsutveckling. Andra kvartalet 2023 ska resultatet redovisas. 4 mkr avsatt i budget. Viken satsar verkligen på dette.

3. Kort rapport från projektet Marint Gränsforum Skagerrak & filmvisning – Cecilia & Bjørn (Bilaga 1)

Cecilia och Bjørn föredrog kort resultat från projektet och visade en film som sammanfattar projektets resultat. (Filmen finns tillgänglig på Svinesundskommittén hemsida.) En diskussion uppstod om de mindre företagens behov och perspektiv. Några av de saker som lyftes var:

Små företag har inte tid till att förstå det politiker och myndigheter säger, det behövs någon/en funktion som kan vara med och informera och driva. Företagare har fokus på resultat, att ta sig från A till B. Det finns en Trade Off mellan att söka bidrag och bara jobba på.

VGR lyfte att man bör ha med sig underifrån perspektivet in i PFS, så att det blir aktiviteter som blir till nytta för företagarna.

Viken lyfte att de också har som mål en frisk och produktiv Oslofjord. Ex ostron och tunikater renar vattnet. Ren och levande fjord är en förutsättning för näringslivsutveckling. En koordinator i Viken har nyligen blivit anställd på miljöavdelningen, har bara jobbat 2-3 veckor, men kommer att vara engagerad i näringslivsfrågor.

4. Organisation och verksamhetsområden för Politiskt Forum Skagerrak – (bilaga 2 & 3)

Jessica föredrog kort innehållet i bilagorna. Verksamhetsområdena ligger till grund för rubrikerna i fetstil nedan.

Några kommentarer var:

Glöm inte kommunerna, kommunikation. Vems är problemet så att man gör rätt aktiviteter för att rätta till problemet. Påverkansarbete för att rätta till problem.

Viktigt att det blir verkstad. Vaska fram frågorna där det här forumet kan göra en påverkan. Därför tar vi fram ett tema och det första är vattenbruk. Det gäller att hitta rätt frågor att påverka kring, så vi inte slår huvudet i väggen för att vi satsade på fel häst.

Länsstyrelsen påpekade att rådgivning och tillsyn gör Länsstyrelsen. Regional planeuppdraget som fylket har finns bara i Stockholm och Skåne i Sverige.

Utbyte av kunskap

5. Tema för mötet – Vattenbruk, med fokus på tillståndsprocesser

Jessica föredrog kort temat för innevarande forum, se bild i PP. För information nämndes att det finns ett projekt på gång att titta på makroalger och en eventuell

gemensam marknad för de nordiska länderna, drivs av ett norskt nätverk för alger. En gemensam terminologi skulle kunna hjälpa marknaden på traven.

6. Deltagande i Interregprojekt ”Scandinavian Circular Business Triangle” Skagerrak konferensen

Cecilia föredrog punkten. Svinesundskommittén är partner i ett projekt med titeln ovan som har ansökt om finansiering från Interreg. Viken fylkeskommune och Västra Götalandsregionen har tagit beslut om att medfinansiera satsningen. Vestfold og Telemark fylkeskommune ska fatta beslut.

Aktiviteter i projektet innefattar att göra en studie av Skagerrak och vilka näringar som finns där och vad de genererar för nytta, visa på hur viktigt Skagerrak är för våra ekonomier. Detta kan användas som ett underlag för påverkan. Arbetet kommer troligen att göras av en konsult som kommer att upphandlas om projektet får finansiering. Även en politikerutbildning och genomförande av Skagerrakkonferensen finns med som aktiviteter i projektet.

7. Samarbete mellan nätverk/klynger i Norge och Sverige, Petter Bjørge, Marint näringsnätverk i Viken & Ingela Skärström, Branschföreningen för svenskt vattenbruk och sjömat (SvoS)

Petter började med att beskriva sin verksamhet som består av att plocka och sälja østers. Norrmän har inte lov att plocka ostron i Sverige, men det finns en potential här. Förr kunde man fiska och leverera i Sverige om man bor i Norge. I Sverige måste man ha rådighet över vattnet för att kunna fiska. Kanske kan detta vara ett tema för ett Runda-bords-samtal.

De har prövat att söka tillstånd för akvakultur för att odla tare/alger, ihop med blåshell på Hvaler.

Det finns också ett arbete med att samla företag i en klynge. Tex samla alla fiskare på Hvaler och tycka till om kystzonsplan för Oslofjorden. Var trycker skon för oss, fiskare, räkare och fiskemottakare och algodlare.

Ingela lyfter Samförvaltningen i Norra Bohuslän och kopplingen till Kosterhavets Nationalpark.

Ingela berättade om att det behövs fiskelicens för att plocka ostron i Sverige. Kommunen skulle kanske kunna göra en pilot om kommunen äger marken och kan ge tillstånd.

Vanliga ostron måste vara 6 cm för att skördas. I Sverige kommer reglerna ändras så att det blir tillåtet att plocka mindre än 6 cm ostron, vilket gäller stillahavsostrom. SvoS vill påverka vad gäller tillståndsprocesser. Andra viktiga frågor är marknadsföring och kompetensförsörjning.

Ett annat exempel är ett potentiellt gemensamt arbete med ett gemensamt varumärke för våra ostron.

VGR lyfte att det kanske går att hitta finansiering via Almi genom att hitta riskkapital.

Ingela: Krävs minst 20 års tillstånd för att riskkapitalisterna ska våga investera, och ej de korta tillstånd som ges idag.

Jessica: Maritima klustret har jobbat med Connect och Livsmedelsacceleratorn. Har ej varit break through. Potentiella investerare från olje- och shipping-industri kan vara en möjlig väg, finns indikationer på detta i Norge.

Bjørn: Vore bra med Branschråd för Skagerrak.

Ingela: Norskt företag kan vara medlem i svensk ekonomisk förening och är välkomna till SvoS

8. Information om kommande studie kring upplevda gränshinder inom blå näringar

Cecilia berättade att Svinesundskommittén har identifierat 23 gränshinder inom skoglig bioekonomi. Ett nytt Interreg-projekt, Integrerad gränsregion, innebär 50 % av en tjänst hos Svinesundskommittén under 6 månader för att titta på samma sak inom det blå.

9. Presentation processen för att få tillatelse/tillstånd för vattenbruk i Sverige, Mats Ivarsson, Länsstyrelsen Västra Götaland

Mats redogjorde för den komplexa processen fr att få tillstånd för odling i Sverige, se PP för information.

10. Presentation processen för att få tillatelse/tillstånd för vattenbruk i Norge, Elin Maria Norberg Aase (digitalt), Fiskeridirektoratet

Elin presenterade via Teams, se bifogad PP. I diskussion efteråt:

VGR: Finns ekonomiska sanktioner/böter?

Elin: Det är jag osäker på. Vi har straffregler i akvakulturhändelsen. Om man avviker för starkt från beslut kan det svida. Frekvent tillsyn kostar ju pengar.

Jessica: Vilka nya arter ser ni i ”pipen”? Behöver lagstiftningen justeras?

Elin: Torsken är på väg upp. Problem med mangel av arealer, dekket av lax. Kommunerna måste avsätta planer till akvakultur, de är tillpassade lax, och ej tillpassat torsk och tang och tare. Kommunerna måste göra nya kustzonsplaner. Det är den största utmaningen att få nya arter fram. Det vore bra med mer variation.

Fråga: Är odlingarna i huvudsak i hav/sjö?

Elin: Land är inte så extremt populärt. Behovet av ström gör att det blir kostsamt.

Bjørn: Det är ökande men bättre lönsamhet i sjöuppfödning. Laxskatten till sjöss, kan innebära att land blir mer populärt.

Finns de som satsar tungt på tunikater/sjöpung. Det nämns ej i lagen. Då måste man söka dispens till Fiskeridirektoratet.

Tore: Nu investeras spillvärme från serverfabrik för att värma upp vattnet i akvakultur på land. Positivt med symbios med överskottsenergi-fabrik.

Odling av musslor och alger sker i vatten utan fodertillsats. Sverige har inte möjlighet att odla i stora kassar till sjöss. Det finns ett projekt som tittar på att bygga en testbädd för att pröva nya arter och teknologi.

Petter: Behövs ny koncession om man byter tare-art?

Elin: Vill man ha flera arter så är det förbjudet idag i lagstiftningen. Det behöver avklaras.

Man söker tillstånd för att driva en art och dispensasjon för att få driva av fler arter.

I Sverige pratar vi om recirkulerande vattenbruk/cirkulärt vattenbruk. En fisk kan avge näring som musslorna som tar upp. Cirkulärt vattenbruk är viktigt för framtiden.

Havsbaserad vindkraft och vattenbruk/algodling. I ekonomisk zon. Kanske odla musslor på stolpar i engelska kanalen. Innovation och näringslivsutveckling. Att utveckla saker i havet är väldigt dyrt.

Petter: Dispensasjon för prövning av utsättning. Tare som sitter vertikalt för att se var det växer bäst. Vi vill testa alger på alla sidor om laxodling för att se om det påverkar.

Elin: En helt ny digital söknadsportal jobbas det med som ska lanseras i december 2022 av Fiskeridirektoratet. Kunna ställa mindre krav till enklare algoppdrett. Viss differentiering beroende på söknaden.

I I. Presentation av ”Utredningen om en moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk”, Sverige, Agneta Ögren, Josefin Sahlin och Amanda Hugosson, Regeringskansliet

Agneta Ögren, utredare, presenterade. Kommittédirektiv 2022:92, ska vara klara i slutet av november 2024. Svenska fiskelagen är från 1993 och harmonierar inte med EU-lagstiftningen. Vi ska djupdyka i straffrättsliga regler och fiskerikontrollen. Delbetänkande om vattenbruk i juli 2023.

Jurister har saknats i de tidigare utredningarna, kanske kan det borga för framgång att denna utredning har tre jurister. Utredningen väntar nu på att ny landsbygdsminister ska utse en expertgrupp. Ev. flytta utredningen till ett annat dep än Näringsdepartementet.

Utredningen har inget uppdrag att titta på strandskydd eller enskild mark/allmän. Vi har däremot kontakt med utredningen om strandskydd. Utredare finns men inget sekretariat så de blir nog inte klara mars 2023.

VGR: Tittar ni på tider för tillstånden, förvaltningsrättsliga delen?

Agneta. Ja, Alla myndigheter ska inte vara med. Vad har vi för lagstöd för tidsbegränsade tillstånd? Gruvtillstånden är inte tidsbegränsade. Läser rättsfall. Utredningen tittar inte heller på regionalt planarbete.

Dialog

12. Diskussion om mervärdet med det norsk-svenska utbytet i relation till vattenbruk

Länsstyrelsen (Lst) har noterat att VGR inte alltid får remisser. Menar att Lst kan skicka vidare förslag och be om synpunkter. Även om man inte är remissinstans så kan man lämna synpunkter. Man kan lämna synpunkter över gränsen.

Man kan ta fram ett förslag till yttrande och hitta bra kunskapsunderlag och ta fram en text. Då blir svaren liknande från flera olika aktörer.

ESBO konventionen- gör att det kommer upp på nationell nivå.

Agneta – vad finns det för lagstöd för olika saker, kan man göra på andra sätt.

Mats – de 10 åren handlar om att personal internt på Länsstyrelsen har gjort en avvägning. Kontroll utifrån ansvar för naturmiljön.

Bjørn – Sverige kanske får en ännu mer ändamålsenlig lagstiftning än Norge. Tät kontakt med näring genom Marint Gränsforum Skagerrak har varit mycket bra.

Jessica – föreslår att PFS överväger att bjuda in Fiskekommunerna till nästa forum, på så sätt når man ut till kommunerna i Sverige. Finns det en liknande organisation på norsk sida?

Ett förslag är att titta på harmoniseringen av hanteringen av Stillhavsostron i Norge och Sverige. Den dialog som startats inom MGFS mellan Mattillsyn och Livsmedelsverket bör fortsätta på något sätt och stöttas av PFS, kanske genom Runda Bordssamtal.

PFS föreslår att processledaren ska hålla koll på utredningar från både Sverige och Norge som är av relevans för PFS arbete.

Agneta – kommer ett förslag men sen behövs det modig politik som kan se till att det blir något av det.

13. Hur för vi dialogen vidare framåt efter mötet

Viken/Annette: Föreslår en skrivelse till Norska Ministerrådet koppla in i havet, Politiskt Forum Skagerrak och skriver vad vi är i färd med att göra, att jobba med gränshinder, Skagerrak-konferensen.

Många ting att ta tag i framöver. Reflektera över. Till nästa möte ta med Mattillsynet/Livsmedelsverket.

PFS vill att tjänstepersonen kommunicerar direkt med varandra.

Vi skickar ut minnesanteckningar så att alla kan tycka till. Det viktiga är att intentionen finns dokumenterad, den borde framgå för normmännen även om det är på svenska.

Finansiering (partnerorganisationer & Länsstyrelsen)

14. Stödbrev till potentiella finansiärer

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att projektkonsortium som är under formering och som har för avsikt att söka medel från annan finansiär än de ingående parterna i PFS ska kunna få ett stödbrev från PFS om det är så att projekten uppfyller följande kriterier:

I. Projektet innehåller parter från både Västra Götaland i Sverige och Viken och/eller Vestfold/Telemark i Norge. Andra parter utanför området kan delta vid behov. Det spelar ingen roll vem av parterna i projektet som är projektägare.

2. Projektet fokuserar på kust- och/eller vattenområdet Skagerrak och har ett hållbarhetsfokus.
3. Projektet fokuserar på näringslivsutvecklingsfrågor i någon form.
4. I övrigt arbetar i samma riktning som andemeningen och syftet med PFS.
5. PFS uppmuntrar särskilt ansökningar till Interreg ÖKS samt Norge Sverige.

Att processledaren tar fram en mall för ett stödjebrev/intentionsstötteecklaration som inkluderar kriterierna ovan.

Kommunikation & politisk påverkan (partnerorganisationer & Länsstyrelsen)

15. Organisation och verksamhetsområden för Politiskt Forum Skagerrak (bilaga 1) – beslut

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att anta bilaga 2 att fungera som verksamhetsplan och inriktningsdokument för åren 2022 och 2023.

Att processledaren verkar i enlighet med beslutet ovan.

16. Kommunikationsplan
Jessica informerade om arbetet med en kommunikationsplan och tankar om att webbsända forumets möten.

17. Fokus för påverkansarbetet

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att rekommendera respektive medlemsorganisation att verka för en harmonisering av regelverk för vattenbruk mellan Norge och Sverige.

Att rekommendera respektive medlemsorganisation att verka för att den svenska utredningen enligt direktiv 2022:92, En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk, tar intryck av den norska modellen att ta sig an förfrågningar om tillstånd/tillatelse för vattenbruk, t.ex. enligt principen ”en väg in”.

Att processledaren verkar i enlighet med besluten ovan.

18. Politikerutbildning

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att processledaren ska arbeta för att ledamöterna i PFS ska kunna genomgå en s.k. politikerutbildning om marint liv på Tjärnö marinbiologiska laboratorium under mars, april eller juni 2022.

19. Skagerrakkonferensen, genomförande och finansiering

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att PFS vill stå som en av avsändarna till Skagerrakkonferensen. Om finansiering inte erhålles genom det sökta Interregprojekt "Scandinavian Circular Business Triangle" så får processledaren i uppdrag att arbeta vidare för att hitta finansiering och ett sätt att genomföra konferensen under år 2023 samt 2025.

Kommentar: Medlemsorganisationerna samt Länsstyrelsen kan bistå med lokaler och mat till konferens

20. Studie om Skagerraks betydelse för ekonomin i Norge och Sverige

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att en studie om Skagerraks betydelse för ekonomin i Sverige och Norge ska genomföras under 2023. Om finansiering för studien inte kan erhållas genom Interregprojekt "Scandinavian Circular Business Triangle" får processledaren i uppgift att arbeta för att hitta annan finansiering så att studien kan genomföras.

21. Tillgänglighet mötesanteckningar

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att anteckningar från mötet ska finnas tillgängliga via Svinesundskommitténs hemsida.

Nästa möte (partnerorganisationer & Länsstyrelsen)

22. Tema för nästa forum

Politiskt Forum Skagerrak

Att temat för nästa forum är Värdekedjan för vattenbruk.

23. Möjliga teman för forum framöver

Jessica informerade om möjliga teman framöver.

24. Nästa forum, back to back med politikerutbildning

Politiskt Forum Skagerrak beslutar

Att processledaren får i uppgift att säkerställa att nästa forum kan hållas fysiskt i samband med politikerutbildningen i mars, april eller juni.

25. Framåtblick vad avser representation

Vikens representanter är samma i 1 år. Vestfold/Telemark är det samma, nya delegater oktober 2023. Vid jul nästa år är det troligen färdigt med de nya representanterna.

Pågår en process i VGR, kommer att bli nya representanter i både Svinesundskommittén och PFS.

26. Övriga frågor

Vid pennan

Jessica Hjerpe Olausson, t.f. processledare Politiskt Forum Skagerrak